

Pankastrik

Pankastrik (í fleirtölu) á Reykjanesbraut

Soffía Kristjánsdóttir svæfingahjúkrunarfræðingur

Pankastrik er fastur dálkur í blaðinu og höfundur hvers pistils stingur upp á þeim næsta. Í pankastriki gefst hjúkrunarfræðingum færi á að tjá sig um ýmislegt er varðar hjúkrun og er þeim hjartfólgið. Pistlarnir geta fjallað um ákveðin málefni, sögur af kynnum við sjúklinga eða starfsfólk, eitthvað sem hefur orðið höfundum til hugljómunar eða hvað eina annað sem tengist starfinu og hugmyndafræði þess.

Soffía Kristjánsdóttir, svæfingahjúkrunarfræðingur í Fossvogi.

Ég set bílinn í gang á bílastæðinu við Landspítalann í Fossvogi. Fer að hugsa um hvað ég ætti nú að taka fyrir í þessum pistli. Af nógu er nú að taka enda hjúkrun fjölbreytt starf og mörgu hefur maður velt fyrir sér á þessari leið úr eða í vinnu. Líklega er eini kosturinn við að keyra þessa samtals 100 kílómetra á dag að hafa þennan tíma með sjálfum sér sem fer oft í að plana vinnudaginn eða gera hann upp. Reyndar er líka annar kostur sá að ég slepp við að koma unglingsstrákunum mínum tveimur af stað í skólann á morgnana því ég legg af stað langt á undan þeirra fótaferðartíma.

Ég kveiki á útvarpinu og orðið „fráflæðisvandi“ ómar í fréttatímum og vandinn er skýr, það er ekki hægt að útskrifa sjúklinga af bráðamóttöku og leggja inn á aðrar deildir vegna skorts á hjúkrunarfræðingum til að sinna þeim. Ég hugsa með mér: Hvernig datt þeim í hug að skerða fjárframlög til stofnana úti á landsbyggðinni, loka skurðstofum, fæðingardeildum og öðrum deildum svo senda þurfi sjúklinga á Landspítalann. Á spítala sem þegar er sprunginn.

„Mér er líka hugsað til eldri konu sem ég sinnti inni á skurðstofu fyrir ekki svo löngu vegna lærleggbrots. Þessi góða kona hafði svo sannarlega lagt vel við hlustir því þegar hún varð fyrir því óláni að detta heima hjá sér ákvað hún að vera ekkert að ónáða starfsfólkið á bráðamóttöku og hafði því staulast á sínum brotna fótlegg í tæpa þrjá mánuði með tilheyrandi fylgikvillum.“

Árið 2020 er gengið í garð og Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin búin að tileinka hjúkrunarfræðingum og ljósmæðrum árið. En einhvern veginn er ég ekki bjartsýn yfir að þetta verði okkar ár. Samningalausir og það kraumar í manni pírtingur og reiði yfir aðgerðaleysi stjórnvalda að leysa þessa pattstöðu sem heilbrigðiskerfið er í á Íslandi. Ég er þakklát þeim sem hafa tjáð sig um stöðuna í fjölmiðlum því vissulega þarf að vekja athygli á þessu til að ná eyrum þeirra sem hafa vald til og geta breytt þessari stöðu. Mér er líka hugsað til eldri konu sem ég sinnti inni á skurðstofu fyrir ekki svo löngu vegna lærleggbrots. Þessi góða kona hafði svo sannarlega lagt vel við hlustir því þegar hún varð fyrir því óláni að detta heima hjá sér ákvað hún að vera ekkert að ónáða starfsfólkið á bráðamóttöku og hafði því staulast á sínum brotna fótlegg í tæpa þrjá mánuði með tilheyrandi fylgikvillum. Mér verður þá hugsað til þess hvort við getum gert eitthvað annað varðandi upplýsingagjöf til stjórnvalda og hvernig fregnir af ástandi sem er fyrir eyrum landsmanna bitni á þeim sem sist skyldi.

Lagið „Lífið er yndislegt“ hljómar í útvarpinu í bílnum. Ég skal því segja ykkur frá því hvernig það er að vinna í sjúkraskýli í Herjólfsdal um verslunarmannahelgina. Þar hef ég verið síðustu fimm ár. Kælipoðar, teygjusokkar og saumasett koma strax

upp í hugann. Nei, sko, í því magni sem löngu er hægt að telja eðlilegt. Gúmmítúttur og strigaskór er aldrei góð hugmynd þegar ganga skal í flugháli brekku og mikið væri nú gott ef glerflöskur yrðu bannaðar í dalinn. Svona í slysavarnarskyni. Sem betur fer gengur vinnan í skýlinu langoftast vel fyrir sig. Þrír hjúkrunarfræðingar eru þar að störfum ásamt lækni og sjúkraflutningamönnum. Ómurinn úr brekkunni heyrir upp í skýli, útsýni yfir flugeldasýningu og brennu hið besta og það er aukabónus við vinnuna. Taugaskoðun á ölvuðu fólki sem lent hefur í ryskingum getur verið flókin og það gerir hins vegar vinnuna í skýlinu erfiða.

Áfram keyri ég Reykjanesbrautina og kem að kafla þar sem banaslys varð fyrir ekki svo löngu síðan þegar bíl var ekið framan á snjóruðningstæki. Kannski ætti ég að ræða um hvernig sé að koma að alvarlegu bílslysi á Reykjanesbraut, hugsa ég. Ég sé laskaðan bíl úti í móa eða þveran á brautinni. Ég hægi á bílnum, stoppa úti í kanti og hugsa í smá stund hvað ég geti gert til að hjálpa. Stress og adrenalín blossar upp, ég fer að efast hvort ég geti eitthvað gert því þetta er ekki mitt rétta umhverfi. Ég hef ekki þá vaktara sem ég er vön á að nota, eins og púlsmæli, blóðþrýstings- og mettunarmæli og enga íhluti er ég með. En ég er með hendur, augu og eyru sem geta verið hinir bestu vaktarar. Mér verður síðan hugsað til fyrirmyndanna í starfinu, eins og þegar Jón Garðar kenndi mér að hjartað er dælustöð en ekki sjónvarpsstöð og maður ætti að horfa og koma við sjúklinginn fremur en að líma augun á „mónitorskjáinn“. Ég geri það og finn að radial-púlsinn er daufur og þá blóðþrýstingur sennilega lægri en 90 í systólu. Þá fer púlsinn hjá mér að hraða á sér og hljómar þá frasi sem Ásgeir Valur

„Gleymi heldur aldrei tilfinningunni þegar á bráðamóttökuna í Fossvogi var komið. Barnið var enn á lífi. Ég man í sjúkrabílnum á brautinni á leiðinni heim hugsaði ég hversu magnað það er að hafa upplifað það þegar þetta kerfi virkar. Hver einasti hlekkur í keðjunni virkar.“

sagði eitt sinn við mig: „Betra er lágur þrýstingur en enginn!“ og ég róast. Svo poppa upp lífeðlisfræðigullkornin frá Rut minni Þorsteins og ég hugsa til Viðars Magnúss og það rifjast upp fyrir mér að hægt er að deila þyngd sjúklings með fjórum og þá er ég komin með ketamínskammt sem þarf til að verkja-stilla. Þessi er 80 kg svo hann má þá fá max 20 mg af ketamíni. Muna svo eftir að gefa um 1 mg af dormicum til að forða viðkomandi frá því að sjá bleika fíla af ketamíninu. Þessi lyf finnast í töskum sjúkrabíla þegar þeir mæta á staðinn. Þegar ég lendi í því síðan ári seinna að koma að öðru slysi mun alvarlegra en því fyrra þar sem tveir farþegar eru fastir í bílnum, annar látinn, og eina sem ég get gert er að hughreysta hinn og halda á honum hita. Þá veltir ég fyrir mér að koma mér hreinlega upp betri búnað í bílnum hjá mér, en áttar mig á því að ekki geti ég verið rúntandi á „mini“ útgáfu af sjúkrabíl og ákveð að sjúkrapúði frá Rauða krossinum, ullarteppi og „pocket“ maski sé allt sem þarf. Hugsa til Auðbjargar á Klaustri ... hvað ætli hún sé með í sínum einkabíl?

Nú fer ég alveg að verða komin heim, búin að vera 45 mínútur á leiðinni, enda færið gott og veðrið einnig. Reykjanesbrautin er sem betur fer oftast greiðfær enda beinn og breiður vegur mestalla leið. Mér er hugsað um tímann, hann er mikilvægur og skiptir miklu máli varðandi hvort lífshættulega veikur sjúklingur lifir flutninginn af og hvað máttleysið heltekur mann þegar maður sér að sjúklingnum hrakar á meðan verið er að bíða eftir flutningi á stærra sjúkrahús. Oft hefur það staðið tæpt að koma sjúklingum lifandi frá bráðamóttöku HSS inn í Fossvog. Ég hugsa til þess að ekki fyrir svo löngu tók ég vakt á bráðamóttökunni í Keflavík og þurfti að fylgja alvarlega veikum barni í sjúkrabíl á Landspítalann. Skelfilegt færi var þetta kvöld og þótt lögreglan hafi rutt veginn svo sjúkrabíllinn kæmist án tafar þá hefur vegurinn aldrei verið eins langur. Gleymi heldur aldrei tilfinningunni þegar á bráðamóttökuna í Fossvogi var komið. Barnið var enn á lífi. Ég man í sjúkrabílnum á brautinni á leiðinni heim hugsaði ég hversu magnað það er að hafa upplifað það þegar þetta kerfi virkar. Hver einasti hlekkur í keðjunni virkar. Það er ansi mögnuð lífsreynsla. Læknar og hjúkrunarfræðingar á HSS, sjúkraflutningamenn BS, lögreglan og svo starfsfólk á bráðamóttöku í Fossvogi. Vá, hvað þau voru mörg í Fossvoginum. Samt voru allir tilbúnir þegar við mættum, vissu sitt hlutverk, ekkert fát eða slíkt. Greinilega vel þjálfuð, alveg magnað! Við vorum bara fjögur á vakt í Keflavík. Tveir læknar, svæfingahjúkka og bráðahjúkka. Þá finn ég að ég starfa í góðu kerfi en átta mig jafnframt á því að það er ekki kerfinu að þakka heldur öllu þessu vel menntaða starfsfólki.

Ekki má gleyma því sem vel er gert. Frábærar fréttir bárust á nýju ári að nú eigi að taka í gagnið sjúkraþyrlu. Sjúkraþyrlan mun breyta miklu og efla bráðaviðbrögðin til muna. Þá verður hægt að veita bráðveikum og slösuðum sérhæfða þjónustu með sem skjótustum hætti. Mikið hlakka ég til að fylgjast með því verkefni. Þá þarf ekki að krossa putta og bruna brautina heldur kemur sérfræðiþjónusta til okkar úti á landi með sína þekkingu, líka til sjúklinga á kragasjúkrahúsunum í kringum Landspítalann.

Ég hækka svo í útvarpinu og Herra Hnetusmjör kemur mér heim ..., já eða okkur flestum ... svona upp til hópa!

Ég skora á Gunnhildi Árnadóttur að skrifa næsta Þankastrík.

vertu með á
facebook
<https://www.facebook.com/hjukrun>

